

GLOSAR SI DEFINITII

ACRONIME SI ABREVIERI

AAC	Capacitate Deja Alocată	AAC	Already Allocated Capacity
ATC	Capacitate Disponibilă de Interconexiune Internațională	ATC	Available Transfer Capacity
ETSO	Asociația Operatorilor de Transport și Sistem din Europa	ETSO	European Transmission and System Operators
PE	Piața de Echilibrare	BM	Balancing Market
PRE	Parte Responsabilă cu Echilibrarea	BRP	Balance Responsible Party
PZU	Piața pentru Ziua Următoare	DAM	Day-Ahead Market
PIP	Prețul de Închidere a Pieței	MCP	Market Clearing Price
NTC	Capacitate Netă de Interconexiune Internațională	NTC	Net Transfer Capacity
TRM	Marja de Siguranță a Interconexiunii Internaționale	TRM	Transmission Reliability Margin
OTS	Operatorul de Transport și de Sistem	TSO	Transmission System Operator
TTC	Capacitate Totală de Interconexiune Internațională	TTC	Total Transmission Capacity
OPEE	Operatorul Pieței de Energie Electrică	MO	Market Operator
SEN	Sistem Electroenergetic National	NES	National Energy System
OD	Operator de Decontare	AS	Settlement Administrator
OM	Operator de Masurare	MO	Metering Operator
OPE	Operatorul Pieței de Echilibrare	BMO	Balancing Market Operator
UCTE	Uniunea pentru Coordonarea Transportului Energiei Electrice	UCTE	Union for the Co-ordination of Transmission of Electricity

DEFINITII

ACCES LA RETEA (ELECTRICA DE INTERES PUBLIC)

Dreptul agentilor economici care produc si/sau furnizeaza energie electrica, precum si al consumatorilor de energie electrica de a se racorda si de a folosi in conditiile legii retelele electrice de transport si distributie.

ACORD DE CONFIDENTIALITATE

Document semnat in comun de TRANSELECTRICA si solicitantul de acces la retea in privinta obligatiilor reciproce pe care si le asuma fiecare de a respecta confidentialitatea unor date si informatii.

ADECVANTA SEN (ADEQUACY)

Capacitatea sistemului electroenergetic de a satisface in permanenta cererile de putere si energie ale consumatorilor, luand in considerare iesirile din functiune ale elementelor sistemului, atat cele programate cat si cele rezonabil de asteptat a se produce neprogramat.

AUTOPRODUCATOR DE ENERGIE ELECTRICA (AUTO-PRODUCER)

Persoana fizica sau juridical producatoare, in afara activitatilor de baza, a energiei electrice, inclusive a energiei termice in cogenerare necesare, in principal, consumului propriu.

AUTORITATE COMPETENTA (COMPETENT AUTHORITY)

Autoritatea Nationala de Reglementare in domeniul Energiei – ANRE

AUTORIZATIE DE INFIINTARE

Actul etnic si juridic emis de ANRE, prin care, la solicitarea unei persoane romane sau straine, acesteia i se acorda permisiunea de a infiinta sau a retehnologiza si pune in functiune capacitate de productie, transport sau distributie a energiei electrice.

AVARIE (INCIDENT)

Eveniment accidental care apare în instalațiile de *producere* a energiei electrice, în *rețelele de transport* și de *distribuire* a energiei electrice cu tensiunile de peste 1 kV, care se manifestă prin modificarea stării anterioare a ansamblurilor funcționale, prin abateri ale parametrilor funcționali ai acestora în afara limitelor prevăzute prin reglementări sau contracte sau prin reduceri ale puterii electrice produse pe *centrală* sau pe *grupuri*,

indiferent de efectul evenimentului asupra *consumatorilor* și indiferent de momentul în care se produce.

AVIZ DE AMPLASAMENT

Răspunsul scris al *operatorului de rețea* la cererea unui solicitant, în care se precizează punctul de vedere al acestuia față de propunerea de amplasament a *obiectivului* solicitantului.

AVIZ TEHNIC DE RACORDARE LA RET

Aviz scris, valabil numai pentru un anumit amplasament care se emite de către *Transelectrica*, la cererea unui *utilizator*, asupra posibilităților și condițiilor de racordare la *rețeaua electrică* de transport, pentru satisfacerea cerințelor *utilizatorului* precizate la solicitarea avizului.

BANCA DE DECONTARE (SETTLEMENT BANK)

Bancă agreată de OD la care participantul la Piața Anglo de Energie Electrică și-a deschis contul de numerar, și care a acceptat să intre într-un acord prin care se obligă să execute notele de decontare transmise de OD, în limita soldului disponibil în contul participantului, fără acordul prealabil al acestuia.

BANDA DISPONIBILA (AVAILABLE MARGIN)

Cantitatea de energie electrică corespunzătoare Reglajului Secundar pe care o Unitate Dispecerizabilă o poate pune la dispoziția Operatorului de Transport și de Sistem, la comanda acestuia, pe durata unui Interval de Dispecerizare

BANDA PRIMARA DE REGLAJ AL TENSIUNII

Zona din diagrama de funcționare P-Q a unui *grup generator* sincron în care energia reactivă produsă/absorbită nu se plătește.

BANDA SECUNDARA DE REGLAJ AL TENSIUNII

Zonele din diagrama de funcționare P-Q a unui *grup generator* sincron în care producerea/absorbția energiei reactive se face cu costuri suplimentare și

solicitări mari ale acestuia și în care se plătește energia reactivă produsă/absorbită.

BAZA DE DATE MASURATE (METERING DATA BASE)

Bază de date constituită de fiecare Operator de Măsurare, care cuprinde Valorile Măsurate ale tuturor Punctelor de Măsurare din Zona de Licență corespunzătoare.

CAPACITATE ALOCATA (ALLOCATED CAPACITY)

Capacitatea de Import sau Export care a fost alocată unui Titular de Licență conform secțiunii 9 (Codului Comercial)

CAPACITATE DEJA ALOCATA – AAC (ALREADY ALLOCATED CAPACITY)

Capacitatea de Import sau Export care a fost alocată anterior unui Titular de Licență dar nu este utilizată de acesta

CAPACITATEA DE TRANSPORT A RET

Valoarea maximă a puterii aparente care poate fi vehiculată prin RET în condiții de siguranță și stabilitate în funcționare și cu respectarea limitelor normate ale parametrilor tehnici de calitate.

CAPACITATE DISPONIBILA DE INTERCONEXIUNE INTERNATIONALA – ATC (AVAILABLE TRANSFER CAPACITY)

Cantitatea din Capacitatea Netă de Interconexiune Internațională -NTC care mai este încă disponibilă pentru tranzacții comerciale, respectiv diferența pozitivă dintre Capacitatea Netă de Interconexiune Internațională și Capacitatea Deja Alocată

CAPACITATE NETA DE INTERCONEXIUNE INTERNATIONALA – NTC (NET TRANSFER CAPACITY)

Diferența pozitivă dintre Capacitatea Totală de Interconexiune Internațională – TTC și Marja de Siguranță a Interconexiunii Internaționale – TRM

CAPACITATEA TOTALA DE INTERCONEXIUNE INTERNATIONALA – TTC (TOTAL TRANSMISSION CAPACITY)

Programul maxim de schimb între două zone, care permite compatibilitatea cu standardele de siguranță în funcționare aplicabile în fiecare dintre aceste zone, dacă ar fi cunoscute perfect configurațiile rețelei, producției și consumului.

CARACTERISTICI TEHNICE (STANDING TECHNICAL DATA)

Parametrii tehnici care sunt înregistrați la Operatorul de Transport și de Sistem, în concordanță cu Codul Tehnic al Rețelei Electrice de Transport, pentru a permite programarea și dispecerizarea Unităților Dispecerizabile și a Consumurilor Dispecerizabile

CERTIFICATE VERDE (GREEN CERTIFICATE)

Document ce atestă o cantitate de 1 MWh de energie electrică produsă din surse regenerabile de energie. Certificatul Verde se poate tranzacționa distinct de cantitatea de energie electrică asociată acestuia, pe o piață bilaterală sau centralizată

CENTRALA ELECTRICA

Ansamblu de instalații, construcții și echipamente care are ca scop producerea energiei electrice.

CENTRU DE DISPECER

Structura organizatorică care este investită cu atribuțiile autorității de *conducere prin dispecer* asupra unor echipamente și instalații din SEN

CERERE DE RACORDARE

Document prin care se solicită *accesul la rețeaua electrică* și emiterea *avizului tehnic de racordare*.

COGENERARE

Producerea combinată a energiei electrice și termice.

COD COMERCIAL (COMMERCIAL CODE)

Colecție de documente care reglementează participarea și relațiile comerciale pe piața angro de energie electrică

COD DE IDENTIFICARE AL PARTII RESPONSABILE DE ECHILIBRARE (BRP IDENTIFICATION CODE)

Cod alfanumeric alocat fiecărei Părți Responsabile cu Echilibrarea de Operatorul de Transport și de Sistem

COD DE IDENTIFICARE PE PIATA DE ECHILIBRARE (BM IDENTIFICATION CODE)

Cod alfanumeric alocat fiecărui Participant la Piața de Echilibrare de Operatorul Pieței de Echilibrare

COD DE IDENTIFICARE PE PIATA PENTRU ZIUA URMATOARE (DAM IDENTIFICATION CODE)

Cod alfanumeric alocat fiecărui Participant la PZU de Operatorul Pieței de Energie Electrică

COD DE MASURARE A ENERGIEI ELECTRICE (MEASUREMENT REGULATIONS)

Reglementare tehnică dincadrul legislației specifice sectorului energiei electrice care stabilește obligativitatea și principiile de măsurare a energiei electrice schimbate între instalații ale persoanelor juridice sau fizice care desfășoară activități de producere, transport, distribuție, furnizare sau utilizare

CODUL TEHNIC AL RETELOR ELECTRICE DE DISTRIBUTIE (DISTRIBUTION CODE)

Colecție de reglementări cu caracter tehnic prin care se stabilesc reguli și proceduri obligatorii pentru toți participanții la Piața de Energie Electrică, pentru planificarea, dezvoltarea, exploatarea, administrarea și întreținerea Rețelelor Electrice de Distribuție

CODUL TEHNIC AL RETELEI ELECTRICE DE TRANSPORT (GRID CODE)

Act normativ care face parte din sistemul de reglementări specific transportului energiei electrice și conducerii prin dispecer a SEN.

COMANDA OPERATIONALA A SEN

Componentă a *conducerii prin dispecer* a SEN, care constă în comanda exercitată ierarhizat, în timp real de către un *centru de dispecer* și toate *centrele de dispecer* subordonate, referitoare la acțiunile asupra echipamentelor și instalațiilor din SEN în scopul coordonării acestora și menținerii SEN în *stare normală de funcționare*

CONDUCEREA PRIN DISPECER

Activitatea tehnică specifică sectorului energiei electrice, care este efectuată de unități specializate ce au relații de autoritate asupra participanților la piața energiei electrice, în scopul exploatării coordonate a instalațiilor și echipamentelor componente ale SEN care necesită o comandă unitară

CONFIRMAREA DE TRANZACTIE (TRADE CONFIRMATION)

Document emis de Operatorul Pieței de Energie Electrică sau de Operatorul de Transport și de Sistem, după caz, care confirmă o Tranzacție

CONGESTII (RESTRICTII DE REȚEA)

Situațiile de funcționare în care transportul energiei între două noduri sau *zone de sistem* conduce la nerespectarea parametrilor de *siguranță în funcționare a SEN*, fiind necesară abaterea de la *ordinea de merit a grupurilor dispecerizabile*.

CONSUM NET (NET CONSUMPTION)

Energia pe care un Consumator de Energie Electrică o preia din Sistemul Electroenergetic Național

CONSUM PROPRIU TEHNOLOGIC

Integrala în funcție de timp, pe un interval determinat a diferenței între puterea activă totală la intrarea și respectiv la ieșirea dintr-o *rețea*, dintr-o parte de *rețea* sau dintr-un element de *rețea*.

CONSUMATOR CAPTIV (NON – ELIGIBLE CONSUMERS)

Consumatorul care, din considerente tehnice, economice sau de reglementare, nu poate alege furnizorul

CONSUMATOR DISPECERIZABIL (DISPATCHABLE CONSUMERS)

Consumator cu locuri de consum înregistrate cu Consum Dispecerizabil

CONSUM DISPECERIZABIL (DISPATCHABLE LOAD)

Loc de consum la care puterea consumată poate fi modificată la cererea Operatorului de Transport și de Sistem

CONSUMATOR ELIGIBIL DE ENERGIE ELECTRICA (ELIGIBLE CONSUMER)

Consumatorul care poate să aleagă furnizorul și să contracteze direct cu acesta energia necesară, având acces la rețelele electrice de transport și/sau de distribuție

CONSUMATOR DE ENERGIE ELECTRICA (CONSUMER)

Persoană fizică sau juridică ce cumpără sau consumă energie electrică pentru consumul propriu și, eventual, pentru un subconsumator racordat la instalațiile sale

CONTINGENTA SIMPLA

Ieșirea din funcțiune a unui singur element (linie, transformator, autotransformator, *grup generator*) din SEN, în condițiile funcționării corecte a echipamentelor de comutație, protecție și automatizare din SEN.

CONT CENTRAL PENTRU CONGESTII (CENTRAL BALANCING ACCOUNT)

Cont de trezorerie deschis de Operatorul de Decontare la o bancă de pe teritoriul României pentru plățile aferente managementului congestiilor interne și redistribuirii venitului suplimentar provenit din fragmentarea pieței

CONT CENTRAL DE ECHILIBRARE (CENTRAL BALANCING ACCOUNT)

Cont de trezorerie deschis de Operatorul de Decontare la o bancă de pe teritoriul României pentru decontarea Tranzacțiilor încheiate în Piața de Echilibrare, a Dezechilibrelor, a Dezechilibrelor de la Notificare și pentru plățile aferente redistribuirii costurilor sau veniturilor suplimentare provenite din echilibrarea sistemului

CONT CENTRAL AL PIETEI PENTRU ZIUA URMATOARE (CENTRAL DAM ACCOUNT)

Cont de trezorerie deschis de Operatorul de Decontare la o bancă de pe teritoriul României pentru decontarea Tranzacțiilor încheiate pe Piața pentru Ziua Următoare, pentru plățile datorate Operatorului Pieței de Energie Electrică și pentru plățile corespunzătoare redistribuirii costurilor sau veniturilor suplimentare aferente Producțiilor Prioritare

CONT DE DECONTARE PENTRU DEZECHILIBRARE DE LA NOTIFICARE (INFORMATION IMBALANCE CLEARING ACCOUNT)

Cont de decontare stabilit de Operatorul de Decontare pentru fiecare Producător de Energie Electrică ce exploatează una sau mai multe Unități Dispecerizabile, pentru a fi folosit la decontarea Dezechilibrelor de la Notificare

CONT DE DECONTARE PENTRU ECHILIBRARE (BALANCING CLEARING ACCOUNT)

Cont de decontare stabilit de Operatorul de Decontare pentru fiecare Participant la PE, pentru a fi folosit la decontarea Tranzacțiilor încheiate pe Piața de Echilibrare și pentru Rezerve

CONT DE DECONTARE PENTRU PARTI RESPONSABILE CU ECHILIBRAREA (BRP CLEARING ACCOUNT)

Cont de decontare stabilit de Operatorul de Decontare pentru fiecare Parte Responsabilă cu Echilibrarea, pentru a fi folosit la decontarea Dezechilibrelor și pentru redistribuirea venitului suplimentar provenit din fragmentarea pieței, costurilor sau veniturilor suplimentare provenite din echilibrarea sistemului și a costurilor sau veniturilor suplimentare aferente producțiilor prioritare

CONT DE DECONTARE AL PIETEI (MARKET CLEARING ACCOUNT)

Cont de decontare stabilit de Operatorul de Decontare pentru fiecare Participant la PZU, pentru a fi folosit la decontarea Tranzacțiilor încheiate pe Piața pentru Ziua Următoare

CONTESTATIE

Înștiințare prin care un agent economic semnalează un diferend pe piața angro de energie electrică

CONTRACT DE DISTRIBUTIE (DISTRIBUTION AGREEMENT)

Contract încheiat între un Distribuitor și un Titular de Licență pentru prestarea, de către Distribuitor, a serviciului de distribuție a Energiei Electrice

CONTRACT DE TRANSPORT SI DISTRIBUTIE (TRANSMISSION AGREEMENT)

Contract încheiat între Operatorul de Transport și de Sistem și un Titular de Licență, pentru asigurarea de către Operatorul de Transport și de Sistem, a serviciului de transport al Energiei Electrice prin Rețeaua Electrică de Transport și a serviciilor de sistem

CONVENTIE DE ASUMARE A RESPONSABILITATII ECHILIBRARE (BALANCE RESPONSIBILITY AGREEMENT)

Convenție standardizată stabilită de Operatorul de Transport și de Sistem, care prevede drepturile și responsabilitățile reciproce dintre Operatorul de Transport și de Sistem și o Parte Responsabilă cu Echilibrarea; aceasta se semnează de Operatorul de Transport și de Sistem și de Titularul de Licență care solicită să fie înregistrat ca Parte Responsabilă cu Echilibrarea

CONVENTIE DE PARTICIPARE LA PIATA DE ECHILIBRARE (BALANCING MARKET AGREEMENT)

Convenție standardizată stabilită de Operatorul Pieței de Echilibrare care prevede drepturile și responsabilitățile reciproce dintre Operatorul Pieței de Echilibrare și fiecare Participant la Piața de Echilibrare; aceasta se semnează de Operatorul Pieței de Echilibrare și de fiecare Participant la Piața de Echilibrare

CONVENTIE DE PARTICIPARE LA PIATA PENTRU ZIUA URMATOARE (DAM AGREEMENT)

Convenție standardizată stabilită de Operatorul Pieței de Energie Electrică, ce prevede drepturile și responsabilitățile reciproce dintre Operatorul Pieței de Energie Electrică și fiecare Participant la PZU; aceasta se semnează de Operatorul Pieței de Energie Electrică și de fiecare Participant la PZU

COSTURI DE PORNIRE (START-UP COSTS)

Costurile necesare pentru Pornirea unei Unități Dispecerizabile sau a unui Consum Dispecerizabil, după cum este cazul

CREȘTERE DE PUTERE (UPWARD REGULATION)

Livrarea Energiei de Echilibrare pentru acoperirea unui deficit de producție în Sistemul Electroenergetic Național prin creșterea producției Unităților Dispecerizabile sau reducerea consumului unui Consumator Dispecerizabil

CRITERIUL (N-1)

Regula conform căreia, după defectarea unui singur element de rețea (cum ar fi: o linie electrică, un transformator, un grup generator sau în unele cazuri o bară de stație electrică), elementele rămase în funcțiune trebuie să poată face față schimbărilor circulațiilor de curenți în rețea provocate de această singură defectare.

Criteriul este satisfăcut dacă o contingență simplă nu are ca efect:

- întreruperi în alimentarea consumatorilor de energie electrică;**
- trecerea într-un regim staționar de funcționare în care există depășiri ale limitelor admisibile ale curentului (stabilite pentru durată nedeterminată și, respectiv, pe durată limitată de timp) și tensiunii care au drept consecință deteriorări de echipamente;**
- trecerea într-un regim staționar de funcționare în care valorile tensiunii nu se încadrează în benzile admisibile;**

- depășiri ale limitelor admisibile ale puterii de scurtcircuit în noduri;
- pierderea stabilității SEN;
- declanșarea altor echipamente din RET, cu excepția celor care declanșează prin automatizări prevăzute special împotriva extinderii unei avarii în situația respectivă;
- pierderea caracterului unitar al SEN

CRITERIUL DE STABILITATE STATICA

Criteriu de dimensionare și verificare constând în respectarea *puterilor maxime admisibile în secțiunile SEN* astfel încât să fie asigurată o rezervă normată de *stabilitate statică* de:

1. $k_{rez}=20\%$ din *puterea limită de stabilitate statică* pentru fiecare *secțiune*, în schema cu N elemente în funcțiune;
2. $k_{rez}=8\%$ din *puterea limită de stabilitate statică* pentru fiecare *secțiune*, în cazul unei *contingențe simple*,

luând în considerare și *puterea fluctuantă*.

Puterea maximă admisibilă ($P_{max adm}$) în *secțiune* care asigură o anumită rezervă de *stabilitate statică* se calculează cu formula:

unde:

- $P_{limită}$ este *puterea limită de stabilitate statică* în *secțiune*;
- k_{rez} este procentul normat de rezervă (8% sau 20%) de *stabilitate statică* în *secțiune*.
- P_f este *puterea fluctuantă*

DECLARATIE DE DISPONIBILITATE (AVAILABILITY)

Document transmis Operatorului de Transport și de Sistem conform prevederilor secțiunii 6, specificând disponibilitatea Unităților Dispecerizabile ale respectivului Producător în [săptămâna] calendaristică următoare

DEZECHILIBRU (IMBALANCE)

Diferența dintre valorile planificate și cele realizate pentru producția, consumul și schimburile aferente unei Părți Responsabile cu Echilibrarea, unei Unități de Producție sau Sistemului Electroenergetic Național în totalitate, după caz

DEZECHILIBRU DE LA NOTIFICARE (INFORMATION IMBALANCE)

O măsură a diferenței dintre producția planificată și cea realizată pentru o anumită Unitate Dispecerizabilă precum și a timpului cu care acest dezechilibru a fost notificat în avans către Operatorul de Transport și de Sistem

DEZECHILIBRUL PARTII RESPONSABILE CU ECHILIBRAREA (BRP IMBALANCE)

Diferența dintre Poziția Netă Contractuală și Poziția Netă Măsurată a unei Părți Responsabile cu Echilibrarea

DEZECHILIBRUL SISTEMULUI (SYSTEM IMBALANCE)

Dezechilibrul agregat la nivelul Sistemului Electroenergetic Național

DISPOZITIE DE DISPECER (DISPATCH INSTRUCTION)

Comandă dată de Operatorul de Transport și de Sistem, în conformitate cu Codul Tehnic al Rețelei Electrice de Transport, către Unitățile Dispecerizabile, Consumatorii Dispecerizabili sau operatori ai Rețelelor Electrice de Distribuție, pentru menținerea parametrilor normativi ai Sistemului Electroenergetic Național, incluzând utilizarea Serviciilor de Sistem

DISTRIBUTIE

Transmiterea energiei electrice, prin *rețelele de distribuție*, de la RET sau de la *producători* către instalațiile *consumatorilor* de energie electrică.

DURATA MEDIE DE INTRERUPERE

Timpu mediu al întreruperii alimentării cu energie electrică calculat pe o bază multianuală.

ECHIPAMENT DE CONTORIZARE PE INTERVAL (INTERVAL METER)

Echipament de măsurare capabil să măsoare precum și să stocheze și să transmită valorile măsurate ale cantităților de energie activă și reactivă transportate, livrate într-un Punct de Măsurare, în fiecare Interval de Dispecerizare

ENERGIE DISPONIBILA PENTRU ECHILIBRARE (AVAILABLE BALANCING CAPACITY)

Cantitatea de Energie de Echilibrare ce poate fi pusă la dispoziția Operatorului de Transport și de Sistem de o Unitate Dispecerizabilă sau de un Consum Dispecerizabil în Intervalul de Dispecerizare

ENERGIE DE ECHILIBRARE (BALANCING ENERGY)

Cantitate de energie electrică corespunzătoare Reglajului Secundar, Terțiar Rapid și Terțiar Lent

EXPORT

Livrarea fizică sau comercială de Energie Electrică din Sistemul Electroenergetic Național în alte țări

FUNCTIONARE IN PARALEL (FUNCTIONARE IN SINCRONISM)

Stare de funcționare a unui ansamblu de *grupuri generatoare* interconectate printr-o *rețea*, caracterizată prin faptul că tensiunile electromotoare ale tuturor *grupurilor generatoare* se rotesc sincron

FURNIZOR (SUPPLIER)

Persoană juridică, titulară a unei Licențe de furnizare, care asigură alimentarea cu energie electrică a unuia sau mai multor consumatori, în baza unui contract de furnizare

FURNIZOR IMPLICIT (FRANCHISE SUPPLIER)

Furnizor care are dreptul și responsabilitatea furnizării energiei electrice pentru Consumatorii Captivi, în concordanță cu Licența deținută

FURNIZOR SS-T CALIFICAT

Persoană juridică ce furnizează unul sau mai multe tipuri de *servicii de sistem tehnologice*, calificată în acest sens de către *Transelectrica*

GRUP (GENERATOR)

Ansamblu de mașini rotative destinat să transforme energia de altă formă în energie electrică

GRUP DISPECERIZABIL

Grup generator care poate fi programat pe piața angro și a cărui putere se încadrează în următoarele categorii:

- *grupuri generatoare* hidroenergetice cu putere mai mare de 10 MW,
- *grupuri generatoare* termoenergetice cu putere mai mare de 20 MW.

IMPORT

Livrarea fizică sau comercială de Energie Electrică din alte țări în Sistemul Electroenergetic Național

INDICATOR “MINUTE SISTEM” (MS)

Parametru de performanță al *serviciului de transport* care estimează *durata medie de întrerupere* anuală prin raportare la *vârful de consum* anual:

[minute sistem]

unde:

EN este energia nelivrată [MWh/an] *consumatorilor* din cauza *incidentelor* produse în RET;

PV este *vârful* anual de consum [MW].

INDICATOR DE SEVERITATE (IS)

Parametru de performanță al *serviciului de transport* care estimează, pe baza timpului mediu de întrerupere (TMI) pe an, *durata medie a unei întreruperi a serviciului de transport*:

[minute/întrerupere]

unde: NI este numărul de *incidente* produse în RET, însoțite de întreruperi în alimentare la *consumatori*, pe an.

INTERCONEXIUNE (INTERCONNECTION)

Echipament (de exemplulinie sau transformator) prin care se conectează două arii de reglaj sau două *sisteme electroenergetice*

INTERVAL DE DISPECERIZARE (DISPATCH INTERVAL)

Perioadă de o (1) oră, pentru care fiecare Producător de Energie Electrică ce deține Unități Dispecerizabile, Consumator Dispecerizabil sau Parte Responsabilă cu Echilibrarea, după caz, trebuie să transmită Notificări Fizice conform prevederilor secțiunii 6

INTERVAL DE NOTIFICARE A DEZECHILIBRULUI (IMBALANCE NOTICE TIME)

Timpul în minute, cu care un Producător de Energie Electrică transmite în avans la Operatorul de Transport și de Sistem un anunț despre un Dezechilibru de la Notificare

INTERVAL DE TRANZACȚIONARE (TRADING INTERVAL)

Perioadă de o (1) oră, pentru care o Tranzacție individuală poate fi încheiată pe Piața pentru Ziua Următoare

LICENTA (LICENSE)

Actul tehnic și juridic emis de autoritatea competentă, prin care, la solicitarea unei persoane fizice/juridice, române sau străine, acestea i se acordă permisiunea de exploatare comercială a unor capacități energetice din sectorul energiei electrice și al energiei termice produsă în cogenerare sau de a presta servicii necesare funcționării coordonate a SEN, respectiv pieței de energie electrică

LIVRARI CONTRACTUALE (CONTRACTED DELIVERY)

Cantitatea de energie electrică ce se consideră ca fiind livrată de la sau către o Parte Responsabilă cu Echilibrarea conform ultimei Notificări Fizice Aprobate a respectivei Părți Responsabile cu Echilibrarea, incluzând Schimburile Bloc, Exporturile, Importurile și Tranzacțiile angajate pe Piața pentru Ziua Următoare sau pe Piața de Echilibrare

LIVRARI MASURATE (METERED DELIVERIES)

Livrările de Energie Electrică ce sunt măsurate într-un Punct de Racordare dintre Sistemul Electroenergetic Național și un Producător sau un Consumator, după caz, sau într-un Punct de Racordare unde Rețeaua Electrică a unui Operator de Rețea este racordată cu Rețeaua Electrică a altui Operator de Rețea, precum și Pierderile Tehnice în Rețele Electrice

MARJA DE SIGURANTA A INTERCONECȘIUNII INTERNATIONALE – TRM (TRANSMISSION RELIABILITY MARGIN)

Rezerva de siguranță care ia în considerație incertitudinile asupra valorii calculate a Capacității Totale de Interconexiune Internațională

MENTINERE IN REZERVA CALDA (STAND – UP)

Măsurile care trebuie luate pentru menținerea unei Unități Dispecerizabile, după ce a fost pornită sau desincronizată, într-o stare care să permită sincronizarea imediată cu Sistemul Electroenergetic Național la comanda Operatorului de Transport și de Sistem

MENTENANTA

Ansamblul tuturor acțiunilor tehnice și organizatorice care se execută asupra structurilor, instalațiilor (sisteme), ansambluri, echipamente și componente pentru menținerea sau restabilirea funcției pentru care au fost proiectate

NORME

Standarde, coduri, regulamente, reglementări, instrucțiuni, prescripții energetice, hotărâri, alte acte legislative, contracte sau alte documente oficiale.

NOTA DE DECONTARE (SETTLEMENT STATEMENT)

Notă de regularizare întocmită de Operatorul de Decontare, în care sunt înregistrate toate valorile ce trebuie să fie debitate sau creditate în contul de decontare al unui Deținător de Cont conform prevederilor secțiunii 12

NOTA LUNARA DE REGULARIZARE PE PIATA DE ECHILIBRARE

(MONTHLY BALANCING MARKET STATEMENT)

Notă de regularizare lunară întocmită de Operatorul de Transport și de Sistem, pentru fiecare Participant la Piața de Echilibrare, care sintetizează livrările contractuale și realizate de Energie de Echilibrare ale Participanților la Piața de Echilibrare, Unităților Dispecerizabile sau Consumurilor Dispecerizabile, după caz, pe Piața de Echilibrare în fiecare lună calendaristică

NOTA DE REGULARIZARE A CONTULUI (STATEMENT OF ACCOUNT)

Notă de regularizare transmisă de Operatorul de Decontare fiecărui Deținător de Cont, pentru conturile de decontare și pentru conturile în numerar

NOTIFICARE FIZICA (PHYSICAL NOTIFICATION)

Document care stabilește programul de funcționare al producției nete, schimburilor și consumului de Energie Electrică în Sistemul Electroenergetic Național, precum și al Exporturilor sau Importurilor, conform tranzacțiilor bilaterale pe care participanții la piață le-au încheiat

NOTIFICARE FIZICA APROBATA (APPROVED PHYSICAL NOTIFICATION)

Notificarea Fizică aprobată de Operatorul de Transport și de Sistem

NOTIFICARE FIZICA A PARTII RESPONSABILE CU ECHILIBRAREA (BRP PHYSICAL NOTIFICATION)

Notificare Fizică transmisă de o Parte Responsabilă cu Echilibrarea, care stabilește programul de funcționare al producerii, schimburilor și consumului de energie electrică precum și pentru Importurile și Exporturile participanților la piață, pentru care Partea Responsabilă cu Echilibrarea și-a asumat Responsabilitatea Echilibrării

OBIECTIV ENERGETIC

Ansamblu al instalațiilor, construcțiilor și echipamentul aferent, care este proiectat să producă/să consume, să transporte și/sau să distribuie energia electrică

OFERTA (OFFER)

În cazul Pieței pentru Ziua Următoare, este o Ofertă de Cumpărare sau o Ofertă de Vânzare, după caz; în cazul Pieței de Echilibrare, este o Ofertă Zilnică sau o Ofertă Fixă, după caz

OFERTA DE CUMPARARE (BUY OFFER)

Oferta transmisă de un Participant la Piața pentru Ziua Următoare de a cumpăra Energie Electrică de pe Piața pentru Ziua Următoare

OFERTA FIXA (STANDING OFFER)

Ofertă transmisă de un Participant la Piața de Echilibrare pentru o Unitate Dispecerizabilă sau un Consum Dispecerizabil, după cum este cazul, care a fost calificat pentru Reglaj Terțiar Lent în concordanță cu Codul Rețelei de Transport; fiecare Ofertă Fixă cuprinde o Ofertă Fixă pentru Pornire și o Ofertă Fixă pentru Menținere în Rezervă Caldă aferente respectivei Unități Dispecerizabile sau Consum Dispecerizabil

OFERTA VALIDATA (VALIDATED OFFER)

Oferta validata de Operatorul Pieței de Energie Electrică sau de Operatorul Pieței de Echilibrare, după caz

OFERTA DE VANZARE (SELL OFFER)

Ofertă transmisă de un Participant la Piața pentru Ziua Următoare de a vinde Energie Electrică pe Piața pentru Ziua Următoare

OFERTA ZILNICA (DAILY OFFER)

Ofertă pentru Creștere de Putere și/sau pentru Reducere de Putere pe Piața de Echilibrare transmisă de un Participant la Piața de Echilibrare

OPERATOR DE DECONTARE – OD (SETTLEMENT ADMINISTRATOR)

Departament distinct organizat în cadrul S.C. Opcom S.A. pentru realizarea funcțiilor de decontare care i-au fost atribuite prin prezentul Cod Comercial

OPERATOR DE MASURARE (METERING OPERATOR)

Agent economic care instalează, întreține, administrează și operează un sistem de măsurare a energiei electrice. Agenții economici desemnați ca operatori de măsurare sunt:

- Operatorul de Transport și de Sistem, pentru asigurarea măsurărilor pe piața angro;**
- Producători, pentru asigurarea măsurărilor din grupuri nedispecerizabile pentru livrarile în rețeaua de distribuție;**
- Operatorul de distribuție, pentru asigurarea măsurărilor pe piața cu amănuntul.**

OPERATORUL PIETEI DE ECHILIBRARE – OPE (BALANCING MARKET OPERATOR)

Operator de piață care asigură înregistrarea Participanților la Piața de Echilibrare precum și colectarea și verificarea formală a Ofertelor pe Piața de Echilibrare Operatorul Pieței de Echilibrare este C.N. Transelectrica S.A

OPERATORUL PIETEI DE ENERGIE ELECTRICA – OPEE (MARKET OPERATOR)

Persoană juridică ce asigură tranzacționarea cantităților de energie pe piața de energie electrică și care determină prețurile pe Piața pentru Ziua Următoare, îndeplinind funcțiile prevăzute de prezentul Cod Comercial Operatorul Pieței de Energie Electrică este S.C. Opcom S.A.

OPERATOR DE RETEA (NETWORK OPERATOR)

Operatorul de Transport și de Sistem sau un Distribuitor, după caz

OPERATOR DE DISTRIBUTIE (DISTRIBUTOR)

Persoană juridică, titulară a unei *licențe* de distribuție, care deține, exploatează, întreține, modernizează și dezvoltă *rețeaua electrică de distribuție*

OPERATORUL DE TRANSPORT SI SISTEM – OTS (TRANSMISSION OPERATOR)

Persoană juridică, titulară de licență pentru transportul energiei electrice și servicii de sistem Operatorul de Transport și de Sistem este C.N. Transelectrica S.A.

ORA DE INCHIDERE A PIETEI DE ECHILIBRARE (BM CLOSING TIME)

Ora până la care ofertele pe Piața de Echilibrare pot fi transmise Operatorului Pieței de Echilibrare, aceasta fiind ora 17:00 în Ziua de Tranzacționare care precede Ziua de Livrare

ORA DE INCHIDERE A PIETEI PENTRU ZIUA URMATOARE (DAM CLOSING TIME)

Ora până la care Ofertele pe Piața pentru Ziua Următoare pot fi transmise Operatorului Pieței de Energie Electrică, aceasta fiind ora 11:00 în Ziua de Tranzacționare care precede Ziua de Livrare

ORA DE TRANSMITERE (SUBMISSION TIME)

Ora la care o Ofertă sau o Notificare Fizică, după caz, a intrat în Sistemul de Tranzacționare corespunzător sau în Sistemul de Programare, așa cum a fost înregistrată prin marca de timp

ORA DE TRANSMITERE A PROGRAMLUI (SCHEDULE SUBMISSION TIME)

Ora până la care o Notificare Fizică poate fi transmisă Operatorului de Transport și de Sistem, aceasta fiind ora 15:00 în Ziua de Tranzacționare care precede Ziua de Livrare

ORDINEA DE MERIT PE PIATA DE ECHILIBRARE (MERIT ORDER)

Ordonarea Perechilor Preț-Cantitate din Ofertele Zilnice Validate, stabilită și utilizată de Operatorul de Transport și de Sistem pentru determinarea Perechilor Preț-Cantitate care vor fi acceptate pentru furnizarea Energiei de Echilibrare

ORDIN DE INVESTIRE A CENTRELOR DE DISPECER CU ATRIBUTELE AUTORITATII DE CONDUCERE PRIN DISPECER ASUPRA INSTALATIILOR (ORDIN DE INVESTIRE)

Documentul prin care se stabilește autoritatea de conducere prin dispecer asupra instalațiilor și modul de exercitare a acesteia

ORE DE TRANZACȚIONARE (TRADING HOURS)

Intervalul de la ora 07:00 la ora 20:00 al fiecărei Zile de Tranzacționare

PARAMETRI NORMALI DE FUNCTIONARE A SEN

Parametri care respectă valorile limită următoare:

- **tensiuni: în benzile admisibile**
- **curenți: sub valorile maxime admisibile de durată prin elementele *rețelei*;**

frecvența: 49,95 - 50.05 Hz.

PARTE RESPONSABILA CU ECHILIBRAREA (BALANCE RESPONSIBLE PARTY)

Titular de Licență care a fost înregistrat de Operatorul de Transport și de Sistem ca Parte Responsabilă cu Echilibrarea conform prevederilor secțiunii 10 (Cdul Comercial); o Parte Responsabilă cu Echilibrarea și poate asuma, de asemenea, Responsabilitatea Echilibrării pentru alți Titulari de Licență

PARTICIPANT LA LICITATII (AUCTION PARTICIPANT)

Titular de Licență, înregistrat de Operatorul de Transport și de Sistem ca participant la licitațiile pentru capacitățile de interconexiune internațională conform prevederilor secțiunii 9 (Codul Comercial)

PARTICIPANT LA PIATA DE ECHILIBRARE (BALANCING MARKET PARTICIPANT)

Titular de Licență care a fost înregistrat ca un participant la Piața de Echilibrare de Operatorul Pieței de Echilibrare, conform prevederilor secțiunii 7 (Codul Comercial)

PARTICIPANT LA PIATA PENTRU ZIUA URMATOARE (TRADING PARTICIPANT)

Titular de Licență care a fost înregistrat ca participant la Piața pentru Ziua Următoare de Operatorul Pieței de Energie Electrică conform prevederilor secțiunii 5 (Codul Comercial)

PERECHE PRET – CANTITATE (PRICE – QUANTITY PAIR)

O combinație între un preț și o cantitate, indicând prețul la care un ofertant intenționează să vândă sau să cumpere, după caz, o cantitate de Energie Electrică ce nu va depăși cantitatea specificată; acest preț poate reprezenta de asemenea un preț minim sau maxim

PERIOADA DE ACHIZITIE (AUCTION PERIOD)

O perioadă definită de Operatorul de Transport și de Sistem pentru achiziționarea Serviciilor de Sistem Tehnologice sau a Pierderilor Tehnice în Rețele Electrice conform prevederilor secțiunii 8 (Codul Comercial)

PERIOADA DE LICITATIE (AUCTION PERIOD)

Perioadă definită de Operatorul de Transport și de Sistem pentru alocarea prin licitație a capacităților de interconexiune internațională conform prevederilor secțiunii 9 (Codul Comercial)

PERIOADA DE PORNIRE (START – UP TIME)

Timpu necesar pentru inițierea și realizarea Pornirii unei Unități Dispecerizabile sau a unui Consum Dispecerizabil, după caz

PIATA ANGRO DE ENERGIE ELECTRICA (WHOLESALE ELECTRICITY MARKET)

Cadru organizat în care energia electrică este achiziționată de furnizori de la producători sau de la alți furnizori, în vederea revânzării sau consumului propriu, precum și de operatorii de rețea în vederea acoperirii consumului propriu tehnologic.

PIATA CENTRALIZATA

Cadru de desfășurare a tranzacțiilor cu energie electrică între diverși agenți economici, intermedate de o contraparte centrală, pe baza unor reguli specifice.

PIATA DE ECHILIBRARE – PE (BALANCING MARKET)

Piața centralizată organizată și administrată de Operatorul de Transport și de Sistem pentru a colecta Ofertele de livrare a Energiei de Echilibrare transmise de Participanții la Piața de Echilibrare, și a le utiliza pentru a asigura siguranța și stabilitatea în funcționare a Sistemului Electroenergetic Național și pentru a rezolva Restricțiile de Rețea

PIATA PENTRU ZIUA URMATOARE – PZU (sinonim PIATA SPOT) (DAY – AHEAD MARKET)

Piața centralizată pentru vânzarea și cumpărarea Energiei Electrice în Ziua de Livrare care urmează imediat după Ziua de Tranzacționare

PIEDERI TEHNICE IN REțeleLE ELECTRICE (NETWORK LOSSES)

Integrala în funcție de timp, pe un interval determinat, a diferenței între puterea activă totală la intrarea și respectiv la ieșirea dintr-o Rețea Electrică

PERTURBATIE MAJORA

Scurtcircuite, declanșări de linii, unități de transformare sau *grupuri generatoare* care determină abateri semnificative ale parametrilor de funcționare ai SEN

PLANIFICARE OPERATIONALA

Activitate constând în planificarea de către *Transelectrica* a *schemei normale de funcționare* pentru RET și rețeaua de 110kV din autoritatea să de decizie, a *schemei de funcționare* pe diferite orizonturi de timp (lunar, anual etc.) și în analiza *siguranței în funcționare a SEN*

PLANUL DE APARARE A SEN IMPOTRIVA PERTURBATIILOR MAJORE

Documentul conținând măsuri tehnice și organizatorice, cu rol de a împiedica extinderea *avarilor* în SEN și de a limita consecințele acestora

PLANUL DE RESTAURARE A FUNCTIONARII SEN DUPA RAMANEREA PARTIALA SAU TOTALA FARA TENSIUNA (PLANUL DE RESTAURARE A FUNCTIONARII SEN)

Documentul conținând toate măsurile tehnice și organizatorice ce se iau în vederea revenirii la *starea normală de funcționare* după un colaps al SEN sau al unei *zone* a SEN

PORNIRE (START - UP)

Toate măsurile care trebuie luate pentru pregătirea unei Unități Dispecerizabile pentru a fi sincronizată cu Sistemul Electroenergetic Național sau pentru reducerea consumului unui Consumator Dispecerizabil

POZITIE NETA CONTRACTUALA (NET CONTRACTUAL POSITION)

Diferența netă dintre Livrările Contractuale pe care o Parte Responsabilă cu Echilibrarea le-a livrat și Livrările Contractuale care i-au fost livrate respectivei Părți Responsabile cu Echilibrarea într-un Interval de Dispecerizare

POZITIE NETA MASURATA (NET METERED POSITION)

În cazul unei Părți Responsabile cu Echilibrarea care nu este un Operator de Rețea, este diferența dintre Consumul Net agregat pentru toți Consumatorii de Energie Electrică pentru care respectiva PRE și-a asumat Responsabilitatea Echilibrării și Producția Netă agregată pentru toți Producătorii de Energie Electrică pentru care respectiva PRE și-a asumat responsabilitatea Echilibrării; în cazul unei Părți Responsabile cu Echilibrarea care este un Operator de Rețea, Poziția Netă Măsurată include Pierderile Tehnice în Rețele Electrice precum și energia electrică livrată către sau primită de la alți Operatori de Rețea

PRETUL PENTRU DEFICIT DE ENERGIE (IMBALANCE DEFICIT PRICE)

Prețul unitar pe care o Parte Responsabilă cu Echilibrarea trebuie să îl plătească Operatorului de Transport și de Sistem pentru dezechilibrele pozitive ale respectivei PRE, determinate conform prevederilor secțiunii 12 (Codul Comercial)

PRETUL DE INCHIDERE A PIETEI – PIP (MARKET CLEARING PRICE)

Prețul la care sunt încheiate Tranzacțiile pe Piața pentru Ziua Următoare într-o anumită Zonă de Tranzacționare, pe un anumit Interval de Tranzacționare

PRETUL PENTRU EXCEDENT DE ENERGIE (IMBALANCE SURPLUS PRICE)

Prețul unitar pe care o Parte Responsabilă cu Echilibrarea trebuie să îl primească de la Operatorul de Transport și de Sistem pentru dezechilibrele negative ale respectivei PRE, determinate conform prevederilor secțiunii 12 (Codul Comercial)

PROBABILITATEA DE NEACOPERIRE A SARCINII

Probabilitatea de neacoperire a vârfului de consum în sistemul electroenergetic, cu puterea disponibilă existentă, calculată pentru o perioadă de un an

PRODUCATOR (DE ENERGIE ELECTRICA) (PRODUCER)

Persoană fizică sau juridică, titulară de licență, având ca specific activitatea de producere a energiei electrice, inclusiv în cogenerare.

PRODUCTIE NETA (NET PRODUCTION)

Energia Electrică ce este livrată de o Unitate de Producție în Sistemul Electroenergetic Național

PROGRAMARE OPERATIONALA

Activitate constând în programarea pe un orizont de timp de cel mult o săptămână, de către *Transelectrica*, a *schemei de funcționare* a RET și a rețelei de 110kV din autoritatea să de decizie și a modului de echilibrare a balanței producție – consum

PUNCT DE DE LIMITARE

Loc în care instalațiile utilizatorului *RET* se delimitează ca proprietate de instalațiile *Transelectrica* / operatorului de rețea.

PUNCT DE MASURARE

Punct al unei *rețele electrice* unde se află instalat grupul de măsurare a energiei electrice

PUNCT DE RACORDARE (CONNECTION POINT)

Punctul fizic din *rețeaua electrică* la care se racordează un *utilizator*.

PUTERE PROGRAMATA

Puterea activă prevăzută a fi produsă pentru acoperirea consumului prognozat

PUTERE DISPONIBILA

Puterea activă maximă brută, de durată, pe care un *grup generator* o poate da, cu respectarea condițiilor de siguranță mecanică și electrică

PUTERE INSTALATA

Puterea activă nominală indicată în documentația tehnică a fabricii constructoare, care este înscrisă pe plăcuța indicatoare sau care este indicată de fabricant.

PUTERE IN AVARIE

Valoarea medie multianuală, la nivel SEN, a puterii indisponibile datorita retragerilor neprogramate ale grupurilor

PUTERE FLUCTUANTA

Se calculează cu formula

unde: $-P_c$ este puterea consumată în zona cu cel mai mic consum de o parte sau alta a secțiunii

PUTEREA LIMITATA DE STABILITATE STATICA INTR-O SECTIUNE A SEN (P_{limita}) [MW]

Puterea activă maximă transferabilă printr-o secțiune a SEN pentru care se păstrează stabilitatea statică.

PUTERE MAXIMA ADMISIBILA ($P_{max adm}$)

Puterea activă maximă transferabilă printr-o secțiune a SEN pentru care sunt respectate rezervele de stabilitate statică normate

PUTERE NETA

Puterea activă pe care un grup o poate injecta în rețeaua electrică. Se obtine prin scăderea din puterea disponibilă a consumului necesar pentru serviciile proprii ale grupului

PUTERE NEUTRALIZABILA

Parte din *puterea instalată* care nu poate fi produsă la un moment dat datorită: lipsei energiei primare, unor limitări temporare, lipsei capacității de evacuare, producției în *cogenerare*, insuficienței dimensionării a sistemelor de răcire, unor restricții ecologice etc.

PUTERE REACTIVA PENTRU REGLAREA TENSIUNII (VOLTAGE AND REACTIVE POWER CONTROL)

Măsurile de gestionare a puterii reactive pentru reglarea tensiunii în sistem între anumite limite în diverse noduri ale Rețelei, conform prevederilor din Codul Tehnic al Rețelei Electrice de Transport

PUTERE IN REPARATIE

Puterea totală, la nivel SEN, a grupurilor retrase programat pentru lucrări de mentenanță

REDUCERE DE PUTERE (DOWNWARD REGULATION)

Livrarea Energiei de Echilibrare pentru acoperirea unui excedent de producție în Sistemul Electroenergetic Național prin reducerea producției unei Unități Dispecerizabile sau creșterea consumului unei centrale de acumulare prin pompare care este înregistrată drept Consum Dispecerizabil

REGISTRU DISPECER (DISPATCH LOG)

Registru în care Operatorul de Transport și de Sistem înregistrează Dispozițiile de Dispecer emise conform Codului Tehnic al Rețelei Electrice de Transport

REGISTRU DE MASURA (METERING REGISTER)

Registru întocmit și actualizat de fiecare Operator de Măsurare, care conține datele tehnice, administrative și fizice relevante pentru fiecare Punct de Măsurare din Zona de Licență corespunzătoare, conform prevederilor Codului de Măsurare a Energiei Electrice

REGISTRU PENTRU PARTI RESPONSABILE CU ECHILIBRAREA (BRP REGISTER)

Registru întocmit și actualizat de Operatorul de Transport și de Sistem care conține informații specifice despre Părțile Responsabile cu Echilibrarea înregistrate

REGISTRU DE SERVICII DE SISTEM (SYSTEM SERVICE REGISTER)

Registru întocmit și actualizat de fiecare Operator de Rețea care conține Informații specifice despre Utilizatorii de Rețea Electrică înregistrați

REGISTRU DE TRANZACȚIONARE (TRADING REGISTER)

Registru întocmit și actualizat de Operatorul Pieței de Energie Electrică care conține informații despre Participanții la PZU înregistrați

REGLAJ NECESAR (REQUIRED REGULATION)

Cantitatea de Energie de Echilibrare pe care Operatorul de Transport și de Sistem are nevoie să o selecteze într-un anumit moment conform prevederilor secțiunii 7 (Codul comercial)

REGLAJ PRIMAR (REGLAJUL FRECVENȚEI, REGLAJUL PRIMAR AL FRECVENȚEI)

Reglarea automată și rapidă (timp < 30sec) a puterii active a grupurilor generatoare sub acțiunea reguletoarelor de viteză proprii, în scopul menținerii echilibrului dintre producție și consum la o frecvență apropiată de valoarea de consemn, asigurând securitatea rețelei pe principiul solidarității partenerilor de producție

REGLAJUL SECUNDAR (REGLAJUL FRECVENTA – PUTERE)

Reglarea automată și centralizată a puterii active a unor *grupuri generatoare* desemnate, în scopul readucerii frecvenței și soldului SEN la valorile de consemn în cel mult 15 minute

REGLAJ TERTIAR LENT

Reglajul centralizat al puterilor active ale unor grupuri generatoare în scopul refacerii rezervei de reglej terțiar rapid în condițiile prevăzute de Codul Tehnic al Rețelei Electrice de Transport

REGLAJ TERTIAR RAPID

Reglajul centralizat al puterilor active ale unor grupuri generatoare în scopul refacerii rezervei de reglej secundar în condițiile prevăzute de Codul Tehnic al Rețelei Electrice de Transport

RESPONSABILITATEA ECHILIBRARI (BALANCE RESPONSIBILITY)

Responsabilitatea fiecărui Titular de Licență, față de Operatorul de Transport și de Sistem, pentru menținerea echilibrului între valorile realizate și contractate ale producției, consumului și schimburilor de energie electrică proprii, după caz

RESTRICTIE DE RETEA (SINONIM CONGESTIE)

Situația de funcționare în care transportul energiei între două noduri sau zone de sistem conduce la nerespectarea parametrilor de siguranță în funcționare a SEN, fiind necesară abaterea de la programul de funcționare al unităților de producere rezultat în urma notificărilor fizice

RETEA (ELECTRICA)

Ansamblu de linii, inclusiv elementele de susținere și de protecție a acestora, stațiile electrice și alte echipamente electroenergetice conectate între ele. Rețeaua electrică poate fi rețea de transport sau rețea de distribuție

RETEA ELECTRICA DE DISTRIBUTIE (DISTRIBUTION)

Rețeaua electrică cu tensiunea de linie nominală până la 110 kV inclusiv

RETEA ELECTRICA DE TRANSPORT (DISTRIBUTION NETWORK)

Rețeaua electrică de interes național și strategic cu tensiunea de linie nominală mai mare de 110 kV

REZERVA NECESARA (REQUIRED MARGIN)

Cantitatea de Energie de Echilibrare care trebuie să fie disponibilă în timpul fiecărui Interval de Dispecerizare așa cum este determinată de Operatorul de Transport și de Sistem conform prevederilor secțiunii 7 (Codul Comercial)

REZERVA DE REGLAJ PRIMAR (PRIMARY RESERVE)

Rezerva de putere care, la abaterea frecvenței de la valoarea de consemn, poate fi mobilizată automat în 30 de secunde și poate rămâne în funcțiune pe durată de minim 15 minute

REZERVA DE REGLAJ SECUNDAR (SECONDARY RESERVE)

Rezerva de putere care, la abaterea frecvenței și/sau soldului puterii de schimb de la valoarea de consemn, poate fi mobilizată automat într-un interval de maxim 15 minute

REZERVA TERTIARA LENTA (SLOW TERTIARY RESERVE)

Rezerva de putere asigurată de grupuri generatoare care au timp de pornire și preluare a sarcinii mai mic de 7 ore

REZERVA TERTIARA RAPIDA (FAST TERTIARY REZERVE)

Rezerva de putere asigurată de grupuri generatoare care sînt calificate pentru a realiza sincronizarea și încărcarea sarcinii în maximum 15 minute

REZERVA

Disponibilitatea garantată pentru anumite Servicii de Sistem, incluzând Reglajul Secundar și Terțiar, pe care Operatorul de Transport și de Sistem a contractat-o conform prevederilor secțiunii 8 (Codul Comercial)

SACADA

Sistem informatic de monitorizare, comandă și achiziție de date a unui proces tehnologic/instalație.

SACLA DE PRET (PRICE SCALA)

Intervalul între zero și cel mai mare preț în care trebuie să se situeze prețul unei Oferte transmisă pe Piața pentru Ziua Următoare sau pe Piața de Echilibrare, după caz; Scale de Preț diferite pot fi stabilite pentru Piața pentru Ziua Următoare și pentru diferite tipuri de Energie de Echilibrare

SCHEMA DE FUNCTIONARE

Schema electrică de conexiuni a echipamentelor și aparatajului primar dintr-o instalație, rețea sau sistem *electroenergetic*, inclusiv starea protecțiilor prin relee și automatizările de sistem aferente

SCHEMA NORMALA DE FUNCTIONARE

***Schema de funcționare* aprobată de centrul de dispecer cu autoritate de decizie pentru o perioadă de timp determinată**

SCHIMB BLOC

Schimb de Energie Electrică între două Părți Responsabile cu Echilibrarea

SECTIUNE (A SEN)

Totalitatea liniilor care leagă două zone ale SEN

SECURITATEA SEN

Capacitatea SEN de a face față unor perturbații bruște cum ar fi scurtcircuitul sau pierderii neprevăzute ale unor elemente ale sistemului.

SERVICII DE SISTEM

Servicii asigurate utilizatorilor rețelei de către OTS pentru menținerea nivelului de siguranță în funcționare a SEN, precum și a calității energiei electrice conform normelor

SERVICII DE SISTEM FUNCTIONALE (SS-T)

Servicii de sistem asigurate de Transelectrica, care exprimă activitatea curentă a TSO. Au o natură de monopol.

SERVICII DE SISTEM TEHNOLOGICE (SS-T)

Servicii de sistem asigurate de utilizatorii RET, de regulă de către producători, la solicitarea Transelectrica. Reprezintă resurse care în general se achiziționează de către Transelectrica de pe o piață de natură concurențială

SERVICIUL DE TRANSFORMARE SI/SAU CONEXIUNE

Asigurarea modificării nivelului de tensiune și/sau transmiterii unei cantități de energie electrică pentru beneficiar, prin elementele componente ale stației aparținând prestatorului

SERVICIUL DE TRANSPORT

Serviciul asigurat de *Transelectrica* care constă în asigurarea transmiterii unei cantități de energie electrică între două sau mai multe puncte ale rețelei de transport cu respectarea parametrilor de calitate.

SERVICIUL PUBLIC (DE TRANSPORT)

Activitate prin care titularul de *licență* are obligația de a asigura accesul reglementat la *rețeaua electrică de transport* în condiții nediscriminatorii pentru toți participanții la piața energiei electrice precum și pentru alți *consumatori* racordați direct

SIGURANTA IN FUNCTIONARE A SEN

Performanța sistemului electroenergetic de a asigura livrarea energiei electrice la consumatori în limitele normelor acceptate și în cantitatea dorită. Siguranța la nivelul transportului poate fi cuantificată prin frecvența, durata, probabilitatea și magnitudinea unor efecte negative asupra furnizării / transportului / producției energiei electrice. Siguranța SEN poate fi caracterizată luând în considerare două aspecte de bază și de funcționalitate ale unui sistem electroenergetic:

-adecvanța și

-securitatea

SISTEMUL ELECTROENERGETIC

Ansamblul instalațiilor electroenergetice interconectate, prin care se realizează producerea, transportul, conducerea operațională, distribuția, furnizarea și utilizarea energiei electrice

SISTEMUL ELECTROENERGETIC NATIONAL – SEN

Sistemul electroenergetic situat pe teritoriul național. SEN constituie infrastructura de bază utilizată în comun de participanții la piața de energie electrică.

SISTEMUL PIETEI DE ECHILIBRARE

Sistem informatic stabilit și menținut de Operatorul de Transport și de Sistem, care este folosit de asemenea și de Operatorul Pieței de Echilibrare în scopul administrării Pieței de Echilibrare

SITEMUL DE PROGRAMARE

Sistem informatic stabilit și menținut de Operatorul de Transport și de Sistem în scopul primirii, verificării și prelucrării Notificărilor Fizice

SISTEMUL DE TRANZACTIONARE

Sistem informatic stabilit și menținut de Operatorul Pieței de Energie Electrică în scopul administrării Pieței pentru Ziua Următoare

SOCIETATE DE DISTRIBUTIE (DISTRIBUTOR)

Persoană juridică ce deține Licența de a exploata o Rețea Electrică de Distribuție, acordată de Autoritatea Competentă

SOLICITANT

Persoana juridică, actual sau potențial utilizator RET, care solicită un *Aviz tehnic de racordare la rețeaua electrică de transport.*

STABILITATE STATICA (STABILITATE LA PERTURBATII MICI)

Capacitate a unui *sistem electroenergetic* de a ajunge într-o stare de regim permanent, identic cu regimul inițial sau foarte aproape de acesta, în urma unei perturbații mici oarecare

STABILITATE TRANZITORIE

Capacitate a unui *sistem electroenergetic* de a reveni la o stare de funcționare sincronă, după una sau mai multe *perturbații majore*

STARE CRITICA

Regim permanent în care instalația electrică sau *sistemul electroenergetic* funcționează cu parametrii în afara limitelor normale

STARE NORMALA DE FUNCTIONARE

Stare de funcționare care îndeplinește următoarele criterii:

- parametrii de funcționare sunt *parametri normali de funcționare*;
- este *stare sigură de funcționare*

STARE PERTURBATA DE FUNCTIONARE

Orice stare diferită de *starea normală de funcționare*.

STARE SIGURA DE FUNCTIONARE

Stare de funcționare în care sunt satisfăcute *criteriul de siguranță (N-1)*, *criteriul de stabilitate statică* și condițiile de *stabilitate tranzitorie*

STATISMUL (UNUI GRUP GENERATOR)

Raportul dintre abaterea cvasistaționară relativă de frecvență din rețea și variația relativă de putere a grupului ca urmare a acțiunii regulatorului de viteză. Acest parametru este ajustabil la nivelul regulatorului

TELECOMANDA

Acționarea de la distanță a aparatelor de comutație și reglaj din alt loc decât camera de comandă a unei stații/centrale

TELECONDUCEREA

Monitorizarea și telecomanda unei stații/centrale electrice fără personal

TIMPUL MEDIU DE INTRERUPERE (TM)

Parametru de performanță care se calculează în felul următor:

[minute/an]

unde EN este energia nelivrată datorită întreruperilor serviciului de transport

[MWh/an], iar

EC este consumul anual net pentru sistemul electroenergetic (fără consumul propriu tehnologic) [MWh/an].

TITULAR DE LICENȚĂ

Persoană juridică deținătoare a unei licențe acordate de autoritatea competentă

TRANZACTIE

Convenție legală ferm încheiată între două părți pentru livrarea de Energie Electrică și/sau Servicii de Sistem Tehnologice în concordanță cu prezentul Cod Comercial

UNITATE DISPECERIZABILA

Unitate de Producție care a fost înregistrată ca Unitate Dispecerizabilă în conformitate cu Codul Tehnic al Rețelei Electrice de Transport

UNITATE HIDROENERGETICA

Unitate de Producție care se bazează pe utilizarea energiei hidro, incluzând centralele pe firul apei, centralele în cascadă cu baraj (cu acumulare) și centralele de acumulare prin pompare

UNITATE NEDISPECERIZABILA

Unitate de Producție care nu este Unitate Dispecerizabilă

UNITATE DE PRODUCTIE

Un singur ansamblu de mașini rotative destinat să transforme energia de altă formă în energie electrică

UTILIZATOR DE RETEA ELECTRICA

Producător, operator de transport și de sistem, operator de distribuție, furnizor, consumator eligibil sau consumator captiv

VALOARE MASURATA

Cantitatea de Energie Electrică măsurată sau considerată ca fiind măsurată pe parcursul unui Interval de Dispecerizare

VAOARE MASURATA APROBATA

Valoare Măsurată care a fost aprobată conform prevederilor secțiunii 11 (Codul Comercial)

VARF DE CONSUM (VARF DE SARCINA)

Valoare maximă a sarcinii înregistrată într-o perioadă de timp

VITEZA DE VARIATIE A SARCINII

Viteza de încărcare sau de descărcare a unei Unități Dispecerizabile sau a unui Consum Dispecerizabil, după caz, așa cum este înregistrată conform Codului Tehnic al Rețelei Electrice de Transport ca parte a Caracteristicilor Tehnice

ZI FINANCIARA

Zi în care băncile comerciale sunt deschise pentru operațiuni financiare

ZI DE LIVRARE

Ziua calendaristică imediat următoare unei Zile de Tranzacționare

ZI LUCRATOARE

Zi calendaristică, cu excepția sâmbetei, duminicii și a oricărei zile declarate sărbătoare legală în România

ZI NELUCRATOARE

Ziua de sâmbătă, de duminică și oricare zi declarat sărbătoare legală în România

ZI DE TRANZACȚIONARE

Orice Zi calendaristică

ZONA FURNIZORULUI IMPLICIT

Zona de Rețea pentru care este valabilă Licența acordată de Autoritatea Competentă Furnizorului implicit

ZONA (DE SISTEM)

Parte semnificativă a unui *sistem electroenergetic* formată dintr-un ansamblu de linii și stații electrice grupate în concordanță cu un criteriu stabilit (administrativ, geografic, operațional ș.a.)

ZONA DE LICENTA

Zona de Rețea pentru care este valabilă Licența Operatorului de Transport și de Sistem sau a unui Distribuitor, după caz

ZONA NATIONALA DE TRANZACTIONARE

Acea parte a Sistemului Electroenergetic Național la care sunt conectați Consumatorii de Energie Electrică și Producătorii de Energie Electrică din România

ZONA DE TRANZACTIONARE

Parte a Sistemului Electroenergetic Național, pentru care pot fi transmise Oferte separate pe Piața pentru Ziua Următoare

ZONA DE TRANZACTIONARE DE FRONTIERA

Toate Zonele de Tranzacționare care sunt diferite de Zona Națională de Tranzacționare